10326 ـ تېلېۋىزىيە، كىنو ۋە ۋېدىئو ئۈچۈن سۈرەتكە تارتىشنىڭ ھۆكمى توغرىسىدا

سۇئال

مېنىڭ سۈرەت توغرىلىق بىر قانچە سوئاللىرىم بار، ھەربىرىدە تىلىك قىسقا پىلىم ۋە كومپيۇتور ئېكرانىدا كۆرۈلىدىغان سۈرەتلەر توغرىمۇ؟، بۇ ھەقتە دەلىل-پاكىتلار بىلەن چۈشەنچە بېرىشىڭلارنى سورايمىز؟.

تەپسىلى جاۋاپ

بارلىق گۈزەل مەدھىيىلەر ئالەملەرنىڭ پەرۋەردىگارى بولغان ئاللاھ تائالاغا خاستۇر، پەيغەمبىرىمىزمۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا، ئائىلە تاۋابىئاتلىرى، ساھابىلىرى ۋە قىيامەتكىچە توغرا يولغا ئەگەشكەنلەرگە ئاللاھنىڭ رەھمەت سالاملىرى بولسۇن.

سۈرەتنىڭ بىر تۈرىگە ھۆكۈم بېرىشتىن ئىلگىرى يۇقىرىدا بايان قىلىنغان سۈرەتلەرنىڭ قانداق بولىدىغانلىقى ۋە ئۇنى سۈرەتكە ئېلىشنىڭ يوللىرىنى بىلىش كېرەك بولىدۇ.

"سۈرەتلەرنىڭ ھۆكمى" ناملىق ئەسەرنىڭ ئاپتورى مۇنداق دەيدۇ:

1-كىنو-پىلىم سۈرەتلىرى ياكى لېنتىغا ئېلىنغان كىنو سۈرەتلىرى: بۇ ھەربىرىدە تىلىك سۈرەتنى ئاۋازلىق ھالەتتە بەلگىلەنگەن مەلۇم مۇددەتتە، شۇ مۇددەتتە يۈزبەرگەن ۋەقەلەرنىڭ ھەممىسىنى نەقىل قىلىشتىن ئىبارەت بولۇپ، لېنتىغا ئېلىنغان بۇ سۈرەتلەر ئېكرانىدا كۆرۈلىدۇ، بۇ ئاشۇ نەرسىلەرنىڭ كۆرۈنىشى بولۇپ، لېنتىغا ئېلىنغاندىن كېيىن بۇنىڭ ھەقىقىتى بولمايدۇ.

"ئىسلام پىرىنسىپى ۋە ئىلىم-پەن" ناملىق ئەسەردە، كىنونى سايە، خام-خىيال، قارانچۇق دەپ ئاتىغان، چۈنكى ئېكرانىدا كۆرۈلىدىغىنى ھەقىقىتى بولمىغان خىيال، سايىدىن ئىبارەتتۇر.

2-تېلېۋىزىيە سۈرەتلىرى: بۇ توك كۈچى بىلەن بىرلا ۋاقىتتا سۈرەت ۋە ئاۋازنى يۆتكەشتىن ئىبارەتتۇر، بۇ قاچىلاش تاختىسىغا سۈرەتكە ئېلىشنى مەقسەت قىلغان جىسىمدىن ئەكس ئەتتۈرۈلگەن يورۇقلۇقنىڭ تەسىرىدىن بولغان نەتىجىدۇر، بۇ تاختا غايەت زور مىقدارىدىكى يورۇقلۇق ئۈچۈن سېزىمچانلىقى كۈچلۈك بولغان ئىنچىكە ماددىلار بىلەن ئورالغان بولۇپ، بۇ كۈمۈش ئوكسىدى، سىيزىيۇم قاتارلىق ماددىلاردىن ياسالغان بولۇپ، بۇ ماددىلارنىڭ بەزىسى بەزىسىدىن ئۈزۈلۈپ تارقاق ئاپاراتلاشتۇرۇلغان.

سۈرەتلەرنىڭ بۇ تۈرى ئاپاراتلارنىڭ ۋاستىسى بىلەن بولىدۇ، بۇ لېنتىغا ئېلىنغان كىنو سۈرەتلىرىگە تامامەن ئوخشاپ

كەتسىمۇ لېكىن تېلېۋىزىيە سۈرىتى سۈرەتنى ئىلىكترۇنلۇق ئىشارەتكە يۆتكەپ، ئاندىن ماگنىتلىق ئاپپارات دولقۇنىغا يۆتكەپ بېرىدۇ، بۇ سۈرەتلەرنى تېلېۋىزىيە ئورگانلىرىنىڭ ھاۋادىن قوبۇل قىلىشى ئۈچۈن ھاۋا بوشلۇقى ئارقىلىق ئەۋەتىدۇ ياكى ماگنىت يالىتىلغان ھاۋا دولقۇنلىرىنى ساقلاشقا خۇسۇسىيىتىگە ئىگە بولغان، ماگنىتلىق ماددىلارنىڭ ئۆزگىرىش شەكلى بويىچە ئەۋەتىلگەن دولقۇنلارنى ساقلايدىغان ماگنىت يالىتىلغان پلاستىك لىنتىگە ئەۋەتىدۇ.

يۇقىرىدا سۆزلەنگەن لېنتىغا قاچىلانغان نەرسىلەر ھاۋا دولقۇنلىرى قاچىلانغاندىن كېيىن مۇستەھكەم تەكشۈرۈش ئورنىدىن ئۆتىدۇ ۋە يەنە بىر قېتىم ئېلېكترونغا ئۆزگىرىدۇ ئاندىن ئۇنىڭ سۈرەت شەكلىدە كۆرۈنىشى ئۈچۈن ئۇنى كۆرسەتكۈچى ئاپپارات شەكلىدە ئىكرانغا ئەۋەتىدۇ، لېكىن بۇ مۇرەككەپ ھەرىكەتلەردىن كېيىن بولىدۇ.

تېلېۋىزىيە ئاپپاراتى ئېلېكترونلۇق دولقۇنلارنى قوبۇل قىلىدۇ، توپلايدۇ، ئاندىن ئۇنى مۇكەممەل كۆرۈنۈشكە ئىگە بولغان سۈرەت شەكلىدە سىستېمىلىق چىقىرىدۇ. بۇ يەردە مۇشۇ سۈرەتنىڭ بىر قىسمى دەپ ئېتىبارغا ئېلىنىدىغان يەنە بىر تۈر بولۇپ، بۇ سانائەت تەرەققى قىلغان بەزى دۆلەتلەردىكى سۆزلىگۈچىنىڭ ئاۋازى ۋە سۈرىتىنى بىرگە يەتكۈزىدىغان، ئىككى تەرەپتىكى ھەر بىر كىشى ئۆزىنىڭ ئاپاراتىدا قارشى تەرەپنى كۆرۈپ تۇرىدىغان تېلېفۇن ئاپپاراتىغا ئوخشايدۇ.

يەنە ئۇينىڭ ئېشىكلىرىگە قوراشتۇرۇلغان ئاپاراتلارغا ئوخشاش بولۇپ، بۇ ئاپاراتلار سىرتتىن كەلگەن كىشىلەرنىڭ ئاۋازى ۋە سۈرىتىنى ئۇينىڭ ئېچىدىكى ئاپاراتقا يەتكۈزىدۇ، بۇنى ئۇينىڭ ئىچىدە تۇرغانلار ئوچۇق كۆرىدۇ، بۇ بانكىلار، مەركىزى تىجارەت ئورۇنلىرى ۋە باشقا ئورۇنلاردا باشقىلارنىڭ مال-مۈلكىنى ئوغرىلىۋالىدىغان جىنايەت گۇماندارلىرىنى كۆزىتىش ئۈچۈن ئىشلىتىدىغان ئاپاراتلارغا ئوخشاپ كېتىدۇ.

بۇ تۈرلۈك مەقسەتلەر ئۈچۈن ئىشلىتىلىدىغان ئاپاراتلارنىڭ بىرى ھېسابلىنىدۇ، كۆزىتىش ئاپپاراتى كۆزىتىشنى مەقسەت قىلغان ھەممە ئورۇننى كونترول قىلىدۇ، بۇ ئاپپارات چۈشكەن سۈرەتلەرنى تېلېۋىزورغا ئوخشاش ئاپپاراتنىڭ ئىكرانىغا يۆتكەپ بېرىدۇ، ئۇنىڭدا سۈرەت روشەن ئىپادىلىنىدۇ، ھازىرقى كۈنلەردە يېڭى-يېڭى نەرسىلەر مەيدانغا كەلمەكتە، كەلگۈسىدە يەنە قانداق نەرسىلەرنىڭ ئوتتۇرىغا چىقىدىغانلىقىنى بىلمەيمىز، بۇ مەلۇم بىر نەرسىنى بىلدۈرسىمۇ، بۇ كەلگۈسىدە نۇرغۇن ئورۇنلاردا ھەرىكەتلىك ۋە ھەرىكەتسىز يۇقىرى تېخنىكىدىكى سۈرەتلەرنى كەڭ دائىرىدە ئىشلىتىدىغانلىقىنى بىلدۈرىدۇ. بولۇپمۇ سانائەت، ھەربىي تېخنىكا، بىخەتەرلىك، تەلىم-تەربىيە، تىببىي ئورۇنلار، ئىجتىمائىي ئورۇنلار ۋە باشقا جايلاردا بۇنى كۆپ ئىشلىتىدۇ. [ئەھمەد ئىبنى ئەلى ۋاسىلنىڭ"سۈرەتنىڭ ھۆكۈملىرى" ناملىق ئەسىرى 65-67-بەت].

شەيخ ئىبنى ئۇسەيمىن رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: "ھازىرقى زامانىدىكى سۈرەتلەر ئىككى تۈرلۈك بولىدۇ:

بىرىنچى: ھېچ قانداق تاشقى كۆرۈنۈش، قىياپىتى، مەنزىرىسى بولمايدىغان، ماڭا سۆزلەنگەن ۋېدىيۇ لىنتىسىدىكى سۈرەتلەردەك بولسا بۇنىڭغا مۇتلەق ھۆكۈم بېرىلمەيدۇ، مۇتلەق چەكلەنگەن ھارامنىڭ قاتارىغىمۇ كىرمەيدۇ، شۇنىڭ ئۈچۈن بۇ تۈردىكى ئاپپارات بىلەن سۈرەت تارتىشنى چەكلىگەن ئۇلىمالار بۇنىڭغا رۇخسەت قىلىپ بولىدۇ دېگەن، ھەتتا مەسچىتتە

سۆزلەنگەن دەۋەت نۇتۇقلىرىنىمۇ سۈرەتكە ئالماسلىقنى تەشەببۇس قىلغان، چۈنكى بۇنداق قىلىش مەسچىتتە ناماز ئوقۇۋاتقانلارنىڭ دىققىتىنى چاچىدۇ ياكى قىيابەت، كۆرۈنۈش سۈرەت قىلىشقا لايىق بولمايدۇ دەپ قارىغان.

ئىككىنچى: رەسىم قەغىزىدىكى ئۆزگەرمەس سۈرەت: بۇنىڭغا قاراپ چېقىش كېرەك، ئىنسان چەكلەنمىگەن شەكىلدە رەسىم تارتماقچى بولسا، بۇنىڭغا شۇ ئىنساننىڭ رەسىم تارتىشتىكى مەقسىتى بويىچە بەش تۈرلۈك ھۆكۈمنىڭ بىرسى ئىجرا قىلىنىدۇ، رەسىم تارتىش چەكلەنگەن نەرسىنى مەقسەت قىلىپ تارتىدىكەن ھارام بولىدۇ، زۆرۈر بولغان نەرسىنى مەقسەت قىلىپ تارتىدىكەن ۋاجىپ بولىدۇ، بەزى ۋاقىتتا خاس بولغان ھەربىكەتلىك سۈرەتلەرنى تارتىش زۆرۈر بولىدۇ، مەسىلەن: بىر ئادەم قەستەن ئادەم ئۆلتۈرمەكچى ياكى ئۆلتۈردى، بۇنىڭ جىنايىتىنى نەخ مەيدان سۈرىتى ئارقىلىق ئىسپاتلىمسا ئىسپاتلىغىلى بولمايدىغان ۋاقىتتا سۈرەتكە ئېلىۋېلىش ۋاجىپ بولىدۇ، شۇنىڭغا ئوخشاش سۈرەت بىلەن ئىسپاتلىمسا ئىسپاتلىغىلى بولمايدىغان ئىشلاردا سۈرەت قالدۇرۇش زۆرۈر بولىدۇ. بولۇپمۇ مەسىلىلەرنى تولۇق بېكىتىشتە سۈرەتكە تايىنىش مۇھىم بولىدۇ، چۈنكى مەسىلىلەرگە مەقسەتكە قاراپ ھۆكۈم بېرىلىدۇ، بىز مۇشۇ سۈرەتنى بىر كىشىنىڭ باشقىلار تەرىپىدىن جىنايەت بىلەن تۆھمەت قىلىنىشتىن ساقلىنىش ئۈچۈن قىلغان دەپ قارىساق، بۇنىڭدا گۇناھ بولمايدۇ بەلكى شۇنداق قىلىش تەلەپ قىلىنىدۇ، ئەمما سۈرەتلەرنى ھۇزۇرلىنىش ۋە كۆڭۈل ئېچىش ئۈچۈن تارتساق ئۇ ۋاقىتتا مۇتلەق چەكلىنىدۇ. ھەممىدىن توغرىنى ئاللاھ تائالا ياخشى بىلگۈچىدۇر". "شەرھىل مۇمتىئ"2-تۇم 197-199-بەت.